

Kam z odstranjenimi invazivnimi tujerodnimi vrstami rastlin?

Besedilo: Erazem Bahčič, Urban Čoko, Metka Škornik in Simona Strgulc Krajšek Foto: Simona Strgulc Krajšek

Invazivne tujerodne rastline lahko v Sloveniji srečamo že skoraj na vsakem koraku. Največ različnih vrst je ob vodah in na zapuščenih zemljiščih, mnogo pa jih še vedno najdemo na vrtovih, kamor so jih ljudje zasadili namerno ali pa so se tja naselile same. Med vrtnimi vrstami so pogoste vrste zelnatih trajnic, kot so rudbekije, zlate rozge in nebine, ter grmovne vrste, kot na primer sivi dren, davidova budleja (metuljnik) in forzicija. Za vse te vrste je značilno, da na vrtovih dobro uspevajo in se navadno celo same razraščajo, kar pomeni, da se kaj hitro zgodi, da jih je na vrtu preveč. Kljub dobremu poznavanju večine omenjenih vrst nam še vedno primanjkuje znanja o ustreznih in učinkovitih postopkih, s katerimi bi podzemne dele zelnatih trajnic ali veje lesnatih vrst invazivnih ali potencialno invazivnih vrst rastlin uspešno uničili in preprečili njihovo razmnoževanje ter razširjanje. Raziskovanja teh postopkov smo se lotili v raziskovalni nalogi prvih dveh avtorjev prispevka.

Preizkusili smo različne načine odlaganja rastlinskega materiala, ki so uporabni in dostopni vsakemu gospodinjstvu: kompostiranje v odprtih zabojih, sušenje, odlaganje v zaprte plastične vreče za smeti in mletje z drobilnikom vej. Jeseni smo nabrali vzorce rastlinskih delov, s katerimi se izbrane vrste ve-

Deljenolistna rudbekija po treh mesecih hranjenja v zaprti črni plastični vreči.

getativno razmnožujejo. V poskus smo vključili osem vrst, in sicer pet zelnatih trajnic, ki se razmnožujejo z razraščanjem podzemnih založnih organov: orjaško in kanadsko zlato rozgo (*Solidago gigantea*, *S. canadensis*), topinambur (*Helianthus tuberosus*), deljenolistno rudbekijo (*Rudbeckia laciniata*) in eno izmed

vrst severnoameriških nebin (*Aster* sp.), ter tri lesnate vrste: davidovo budlejo (*Buddleja davidii*), peterolistno viniko (*Parthenocissus quinquefolia*) in sivi dren (*Cornus sericea*), ki se lahko razmnožujejo z ukoreninjanjem vej. Nabrani material vsake od vrst smo razdelili na tri dele. En del smo kompostirali, drugega shranili v

Odrezanih vej forzicije nikakor ne smemo odvreči v naravo ali na kompost, saj se zelo dobro ukoreninjajo.

Korita s posajenimi kosi vej sivega dreva.

Poganjki peterolistne vinike, ki so zrastle iz zmlatih vej.

črne vreče, tretjega sušili v zaprtem prostoru. Spomladi smo material pregledali in ga posadili v korita s prstjo. Posadili smo tudi sveže nabrane vzorce, ki smo jih nabrali na istih mestih kot jesenske vzorce rastlin.

Spomladi smo nabrali tudi sveže veje petih invazivnih lesnih rastlinskih vrst: peterolistne vinike, sivega dreva, forzicije (*Forsythia × intermedia*), davidove budleje in ameriškega javorja (*Acer negundo*), ter jih zmlati z električnim drobilnikom vej. Uporaba drobilnikov je zadnja leta postala precej priljubljen način odstranjevanja vej po pomladanskem obrezovanju dreves in grmov na vrtovih. Vrtničarji zmlate veje pogosto uporabijo kot zastirko pod grmovnicami oziroma na robovih poti ali jih zavržejo med organske odpadke oziroma na kompost. Zanimalo nas je, ali se zmlate veje izbranih vrst ukoreninijo ali ne. Del zmlatih vej smo takoj uporabili kot zastirko v koritih s prstjo, del pa smo predhodno posušili. Korita s posajenimi rastlinami smo gojili v rastlinjaku v Ljubljani in do konca maja spremljali rast poganjkov.

Kot najučinkovitejša načina ravnanja z rastlinskimi deli raziskovanih vrst sta se

izkazala sušenje in kompostiranje, saj je pri obeh metodah preživel le po en kos ene izmed osmih preučevanih vrst. Sušenje je preživel kos korenike kanadske zlate rozge, kompostiranje pa kos veje peterolistne vinike. V splošnem lahko torej trdimo, da sušenje ali kompostiranje v odprtem zaboju na prostem v veliki meri preprečita vegetativno razmnoževanje izbranih invazivnih rastlinskih vrst. Žal metodi nista popolnoma učinkoviti, zato je zaradi previdnosti bolje, da ju ne uporabljamo, če imamo opravka z invazivnimi tujerodnimi vrstami.

Presenetilo nas je, da so rastline, ki smo jih čez zimo shranili v črnih vrečah, rasle vsaj tako dobro kot kontrolne rastline, nabrane spomladi. Sklenemo lahko, da to nikakor ni primerna metoda za preprečevanje razmnoževanja invazivnih rastlinskih vrst. Verjetno so se rastlinski deli čez zimo v dobrem stanju ohranili predvsem zaradi vlažnega okolja in občasno nekoliko višje temperature v notranjosti črnih vreč.

Pri uporabi zmlatih vej v obliki zastirke so bili rezultati še zanimivejši. Suhe zdrobljene veje se niso ukoreninile prav v nobenem od primerov. Iz sveže zdrobljenih

vej pa so pri vseh testiranih vrstah sprva pognali listi, a so pri ameriškem javorju, davidovi budleji in sivem drenu vsi poganjki sčasoma propadli, saj se koščki vej niso ukoreninili. Ukoreninili so le se koščki vej peterolistne vinike in forzicije, kar kaže na izredno obnovitveno sposobnost teh dveh rastlinskih vrst.

Iz rezultatov poskusa lahko zaključimo, da je uporaba zmlatih in sušenih vej za zastirko popolnoma varna, saj se tudi vrste, kot sta forzicija in peterolistna vinika, v posušeni obliki ne ukoreninijo.

V Sloveniji še nimamo predpisov, ki bi zapovedovali način ravnanja z invazivnimi rastlinami. Prav tako tudi ni posebnih zbirnih centrov ali zabožnikov, kamor bi ljudje lahko odvrgli odstranjene dele invazivnih rastlin. Zato so raziskave, kot je naša, zelo pomembne za načrtovanje ravnanja z odstranjenimi deli invazivnih tujerodnih vrst, pa naj gre za zasebnike, ki rastline odstranjujejo s svojih vrtov, ali za javne službe, ki čistijo javne površine.

Naši ključni ugotovitvi sta, da je shranjevanje kosov invazivnih tujerodnih vrst rastlin v črnih plastičnih vrečah popolnoma neprimerno, prav tako pa je neprimerna uporaba sveže zmlatih vej v obliki zastirke. Po drugi strani se je suha zastirka izkazala kot odličen način uporabe vej lesnih invazivnih tujerodnih vrst rastlin. ✨